

Asiantuntijalausunto

19.4.2021

VN/589/2021

VN/589/2021-MMM-16

Ruokaosasto

Neuvotteleva virkamies Sanna Sihvola

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan asiantuntijakuuleminen 20.4.2021

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI ALUEIDEN KEHITTÄMISESTÄ JA EUROOPAN UNIONIN ALUE- JA RAKENNEPOLITIIKAN TOIMEENPANOSTA SEKÄ ALEUIDEN KEHITTÄMISEN JA EUROOPAN UNIONIN ALUE- JA RAKENNEPOLITIIKAN HANKKEIDEN RAHOITTAMISESTA JA NIIHIN LIITTYVIKSI LAEIKSI (HE 47/2021 vp)

1. Lain tavoitteet

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (toimeenpanolaki) ja laki alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta (rahoituslaki). Lisäksi esitykseen sisältyy ehdotukset eräiden muiden lakien muuttamiseksi. Esityksen tavoitteena on uudistaa alueiden kehittämisen tavoitteita, suunnittelua ja toimintatapoja, jotta niillä vastataan toimintaympäristön muutoksiin EU:n ja kansallisten tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi tavoitteena on lakien rakenteen selkeyttäminen ja sääntelyn keventäminen tuen saajan näkökulmasta. Tavoitteena on siis aluekehittämisen suunnittelujärjestelmän keventäminen.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää hallituksen esityksen tavoitteita kannatettavana. On välttämätöntä, että koko Suomen erilaisten alueiden erilaiset mahdollisuudet ja vahvuudet hyödynnetään kestäväen kasvun ja hyvinvoinnin lisäämiseksi.

Toimeenpanolaki sisältää alueiden kehittämisen yhteiset tavoitteet, joiden toteuttamiseen vaikuttavat useiden hallinnonalojen toimenpiteet. Euroopan unionin rakennerahastopolitiikkaa toimeenpanelevien viranomaisten tehtävät ja työnjako koskettavat suppeampaa määrää toimijoita. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala osallistuu alueiden kehittämisessä keskeisen alueiden kehittämisen painopisteiden (aluekehittämispäätös) laatimiseen ja toimeenpanoon. Sen sijaan Euroopan unionin maaseutu- ja maatalousrahastot eivät sisälly EU:n alue- ja rakennepolitiikan soveltamisalaan, mikä ilmenee toimeenpanolain 3 §:ssä. Käytännössä lain soveltamisessa voi syntyä epäselvyyksiä edellä kuvattujen asioiden takia, jolloin lakiesityksen jakaminen kahteen erilliseen lakiin olisi voinut olla selkeyden näkökulmasta perusteltua.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo@mmm.fi

Alueiden kehittäminen on laaja-alaista, vuorovaikutukseen perustuvaa ja monitasoista toimintaa maan eri osien kehittämiseksi. Vakiintuneesti aluekehittämiseen vaikuttavat useat yhteiskuntapolitiikan osa-alueet elinkeinot ja työllisyys, maaseudun kehittäminen, hyvinvointi, osaaminen, kulttuuri, elinympäristö, saavutettavuus ja turvallisuus. Hallituksen esityksessä korostetaan paikakaperustaista aluekehittämistä. Maa- ja metsätalousministeriö pitää tätä tärkeänä ja korostaa, että aluekehittämisestä puhuttaessa huomioidaan eri alueet: maaseutualueet, saaristot ja kaupungit sekä analysoidaan toimeenpanon seurannassa vaikutuksia aluetytologian mukaisella tarkalla aluejaolla.

2. Ohjelmatyö, viranomaiset ja niiden tehtävät

Hallituskausittain laadittavan aluekehittämispäätöksen tulee olla keskeinen eri hallinnonalojen ja maakuntien alueiden kehittämistä ohjaava asiakirja. Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimiva Alueiden uudistumisen neuvottelukunta on tarpeellinen aluekehittämisen yhteistyö-, yhteensovitus- ja kumppanuuselin valtioneuvostossa. Vastaavasti maakunnan yhteistyöryhmän sekä sen eri työryhmien ja jaostojen työ on tarpeellista ja tärkeää alueellisesti.

Alueiden kehittämisen keskustelut ovat uusi toimintatapa hallituksen esityksessä. Valtio ja maakunnat keskustelisivat jatkossa säännöllisesti alueiden kehittämisen tavoitteista ja toimeenpanosta. Kyse on valmistavasta kumppanuusmenettelystä, jossa ei tehdä sitovia ratkaisuja tai päätöksiä. Keskustelut koskevat horisontaalisia ja ajankohtaisia teemoja, joita maakunnat ja eri hallinnonalat ovat nostaneet esiin. Maa- ja metsätalousministeriö korostaa alueiden kehittämisen keskusteluiden kiinnittymistä vahvasti aluekehittämispäätökseen liittyviin aiheisiin. Maa- ja metsätalousministeriö korostaa aluekehittämiskeskusteluiden johtopäätöksiä ja vaikuttavuuden seurantaan, hallinnollisen raskauden välttämistä keskusteluiden organisoinnissa sekä niiden liittämistä muihin hallinnon prosesseihin kuten esimerkiksi ELY-keskusten tulos- ja toimialaohjaukseen.

3. Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto

Maa- ja metsätalousministeriö korostaa, että Suomelle osoitetun oikeudenmukaisen siirtymän rahoituksessa (JTF-rahoitus) tulee osallistua täysimääräisesti negatiivisten vaikutusten lieventämiseen, joita energiaturpeen käytön lopettaminen nopealla aikataululla aluetaloudelle ja siten taloudelliselle ja sosiaaliselle kestäväälle kehitykselle tekee. JTF-rahaston toimenpiteiden tulee hyödyttää alueiden pieniä ja alkavia yrityksiä. Maa- ja metsätalousministeriö pitää erittäin tärkeänä, että arvioidaan JTF-toimenpiteiden vaikutukset ympäristöarvioinnin lisäksi elinkeinoihin, työllisyyteen ja kuntatalouteen sekä sosiaaliseen elinvoimaan seutukuntatasolla.